

Πρόγραμμα ανταλλαγής περιοχών άνθρακα της ΕΕ

Ανταλλαγή μεταξύ Δυτικής Μακεδονίας (ΕΛ), Μοραβίας-Σιλεσίας (ΤΖ) και Ida-Virumaa (ΕΕ)

exchangeEU

Εκπαιδευτική Επίσκεψη-Μελέτη πεδίου στη Δυτική Μακεδονία, Ελλάδα

Νέοι εκπρόσωποι από τη Δυτική Μακεδονία (Ελλάδα), τη Μοραβία-Σιλεσία (Τσεχία) και την Ida-Virumaa (Εσθονία) συναντήθηκαν στην Ελλάδα, στη πόλη της Φλώρινας, για να συζητήσουν τον αποτελεσματικό τρόπο συμμετοχής των νέων στη διαδικασία της Δίκαιης Μετάβασης. Οι τρεις Περιφέρειες παρουσίασαν περιπτωσιολογικές μελέτες και παρέιχαν πληροφορίες για τα έργα του προγράμματος «EUTeens4Green». Στην Ida-Virumaa της Εσθονίας, μια επιτυχημένη συνάντηση για το κλίμα, συγκέντρωσε τις απόψεις των νέων, προκειμένου να υποβληθούν 26 προτάσεις στον Υπουργό και τον Πρόεδρο, που συμβάλλουν στα Εθνικά Σχέδια και τις Περιφερειακές στρατηγικές. Επιπλέον, ο Κυβερνήτης της Μοραβίας-Σιλεσίας, συνεργάστηκε με φοιτητές/τριες για να συζητήσουν τον μετασχηματισμό της περιοχής. Η Δυτική Μακεδονία, πραγματοποίησε πρόοδο μέσω διασυνοριακού διαλόγου πολιτών για την Πράσινη Συμφωνία της ΕΕ, καθώς και μέσω της δημιουργίας ενός καινοτόμου Εκπαιδευτικού Κέντρου Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας.

Στο πλαίσιο του προγράμματος «EUTeens4Green», οι Περιφέρειες υλοποιούν έργα με προϋπολογισμό 10.000 ευρώ η καθεμία για σχεδόν δύο χρόνια, με στόχο να ενθαρρύνουν τη **συμμετοχή των νέων στη Δίκαιη Μετάβαση**. Τα έργα, περιλαμβάνουν μαθήματα, για τους περιβαλλοντικούς ήρωες στα σχολεία, με έμφαση στην ιστορία του έργου και στη διαχείριση των απορριμμάτων στην Ida-Virumaa. Στη Δυτική Μακεδονία, τα τρία έργα περιλαμβάνουν ένα Escape Room με τίτλο: “The Green Gate of Transition”, με παζλ που αφορούν τη βιωσιμότητα, δράσεις ενημέρωσης και κινητοποίησης νεολαίας με τίτλο: “Just4Youth in Western Macedonia” και μια ζωντανή/διαδραστική βιβλιοθήκη στην Κοζάνη με τίτλο: “Living Library Sessions “Kozani’s Just Transition as an open book”, η οποία συνδέει τους νέους με βιώσιμες πρακτικές.

Κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής επίσκεψης, οι νέοι/νέες συμμετείχαν σε παραγωγικό διάλογο με τον Αντιπεριφερειάρχη της Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης, τον πρώην Δήμαρχο της Κοζάνης και τον Πρόεδρο των Ενεργειακών Κοινοτήτων, σχετικά με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζονται κατά την εφαρμογή του Σχεδίου Δίκαιης

Συνάντηση ενδιαφερομένων με τον Αντιπεριφερειάρχη Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης, Γρηγόρη Τσιούμαρη; Φωτογράφος: Όμιλος Ενεργών Νέων Φλώρινας (ΟΕΝΕΦ)

Μετάβασης (TJTP) και τη συμμετοχή των πολιτών σε αυτή τη διαδικασία. Οι συμμετέχοντες/ουσες, υπογράμμισαν τη σημασία αυτής της προσέγγισης, των στρατηγικών αναπροσαρμογής δεξιοτήτων, της συμμετοχικής διακυβέρνησης και της συνεργασίας με τους τοπικούς επιχειρηματίες και πολίτες για μια επιτυχημένη μετάβαση.

ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΕΛΛΑΔΑ

Ρόλοι	Περιοχή φιλοξενίας	Μέντορας
Εμπλεκόμενοι κύριοι παράγοντες	Όμιλος Ενεργών Νέων Φλώρινας (ΟΕΝΕΦ)	Europe Direct Δυτικής Μακεδονίας
Πεδίο εμπειρογνωμοσύνης	Πρώθηση της συμμετοχής των νέων και του εθελοντισμού	

ΜΟΡΑΒΙΑ-ΣΙΛΕΣΙΑ, ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ρόλοι	Επίσκεψη στην περιοχή	Καθοδηγούμενος
Εμπλεκόμενοι κύριοι παράγοντες	University of Ostrava, Ostrava Expat Centrum, Gymnazium Třinec	
Πεδίο εμπειρογνωμοσύνης	Δέσμευση νέων, συμμετοχή, δίκαιη μετάβαση	

ΙΔΑ-VIRUMAA, ΕΣΘΟΝΙΑ

Ρόλοι	Επίσκεψη στην περιοχή	Καθοδηγούμενος
Εμπλεκόμενοι κύριοι παράγοντες	People With Purpose (PWP).	
Πεδίο εμπειρογνωμοσύνης	Συμμετοχή, συνέλευση πολιτών, δέσμευση νέων	

Προφίλ περιοχών

Προς μια Δίκαιη Μετάβαση μακριά από τον άνθρακα.

Πέρυσι, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρέιχε σημαντική χρηματοδότηση για ΤΥΤΡ με σκοπό την απομάκρυνση του άνθρακα. Οι τρεις περιφέρειες βρίσκονται τώρα στα αρχικά στάδια της εφαρμογής τους.

ΔΥΤΙΚΗ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ, ΕΛΛΑΔΑ

Κατάσταση σταδιακής κατάργησης του άνθρακα ¹

Στόχος κλεισίματος

1 Από το 2023.

Κατάσταση Δίκαιης Ενεργειακής Μετάβασης

Το Ελληνικό Σχέδιο Δίκαιας Μετάβασης εγκρίθηκε επίσημα από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Ιούνιο του 2022, καθιστώντας το, το πρώτο αποδεκτό Σχέδιο. Στη Δυτική Μακεδονία, οι άνθρακες και οι ηλεκτροπαραγωγικοί σταθμοί που λειτουργούν με άνθρακα αντιπροσωπεύουν πάνω από το 75% της ενέργειας που παράγεται στην Ελλάδα, καθιστώντας την περιοχή, τη μεγαλύτερη λιγνιτική περιοχή στην Ελλάδα και τον κύριο στόχο του Ταμείου Just Transition (JTF), το οποίο θα παρέχει το 63% της χρηματοδότησης. Το Σχέδιο, προτείνει τη δημιουργία μιας „ζώνης καινοτομίας“ που θα υποστηρίζει την ανάπτυξη υποδομών και καινοτόμων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων, διευκολύνοντας έτσι τη μετάβαση από τον άνθρακα. Επιπλέον, υπάρχουν σχέδια για την εφαρμογή ευρείας κλίμακας αστικής χρήσης υδρογόνου ως μέρος της μετάβασης.

MORAVIA-SILESIA, CZECH REPUBLIC

Κατάσταση σταδιακής κατάργησης του άνθρακα

Στόχος κλεισίματος

Κατάσταση Δίκαιης Ενεργειακής Μετάβασης

Τον Σεπτέμβριο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε τα τσεχικά Σχέδια Δίκαιας Μετάβασης (ΤΥΤΡ), παρέχοντας στην Τσεχική Δημοκρατία πρόσβαση σε επιχορηγήσεις ύψους 1,64 δισεκατομμυρίων ευρώ από το Ταμείο Just Transition (JTF) για τρεις περιοχές άνθρακα. Μία από αυτές τις περιοχές είναι η Μοραβία-Σιλεσία, που αποτελεί τη μεγαλύτερη περιοχή άνθρακα στην Τσεχική Δημοκρατία και αντιμετωπίζει πολλές περιβαλλοντικές προκλήσεις, όπως ατμοσφαιρική ρύπανση και μόλυνση των υπόγειων υδάτων από βιομηχανικές δραστηριότητες. Για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων, το JTF θα επενδύσει σε έργα απορρύπανσης, ενώ παράλληλα θα διαθέσει κεφάλαια για αποθήκευση ενέργειας και έρευνα.

IDA-VIRUMAA, ESTONIA

Κατάσταση σταδιακής κατάργησης του άνθρακα

Στόχος κλεισίματος

2 Η Εσθονία, έχει θέσει τον στόχο να διακόψει την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από σχιστολιθικό πετρελαίο έως το 2035, να εξαλείψει σταδιακά τη χρήση σχιστολιθικού πετρελαίου για παραγωγή ενέργειας, έως το 2040 και να επιτύχει την κλιματική ουδετερότητα έως το 2050.

Κατάσταση Δίκαιης Ενεργειακής Μετάβασης

Τον Οκτώβριο του 2022, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε το σχέδιο δίκαιης μετάβασης (ΤΥΤΡ) της Εσθονίας, το οποίο θα λάβει επιχορηγήσεις ύψους 354 εκατομμυρίων ευρώ από το Ταμείο Just Transition (JTF) για την υλοποίηση μιας κοινωνικά δίκαιης πράσινης μετάβασης στην περιοχή Ida-Virumaa, η οποία αποτελεί την περιοχή με τη μεγαλύτερη ένταση άνθρακα στην Εσθονία. Το ΤΥΤΡ έχει ως στόχο τη δημιουργία περισσότερων από χιλίων θέσεων εργασίας, την παροχή οικονομικής ενίσχυσης και την προσφορά προσεκτικά σχεδιασμένων προγραμμάτων επανεκπαίδευσης για την υποστήριξη των εργαζομένων κατά τη διάρκεια της μετάβασης. Επιπλέον, το σχέδιο περιλαμβάνει επενδύσεις στην παραγωγή πράσινης ενέργειας και την ανάπτυξη μιας διαφοροποιημένης οικονομίας.

Κοινές προκλήσεις

Και οι δύο περιοχές αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις:

➤ Οι περιφέρειες αντιμετωπίζουν διαρθρωτικές αδυναμίες, όπως είναι η «διαρροή εγκεφάλων» δηλαδή η μετανάστευση των νέων ανθρώπων, με υψηλή μόρφωση και εξειδίκευση σε χώρες του εξωτερικού, λόγω έλλειψης ευκαιριών απασχόλησης και περιορισμένης ελκυστικότητας για τους νέους;

➤ Οι νέοι/νέες αντιμετωπίζουν ένα σημαντικό εμπόδιο, όσον αφορά την ενεργή συμμετοχή τους στη δίκαιη μετάβαση, ιδίως λόγω της έλλειψης γνώσης, πληροφόρησης και ουσιαστικής κατανόησης της διαδικασίας δίκαιης μετάβασης;

➤ Λιγότερες ευκαιρίες έκφρασης απόψεων και συμμετοχής στη Δίκαιη Μετάβαση. Αυτή η πρόκληση, προκύπτει από διάφορους παράγοντες, όπως είναι οι διακρίσεις λόγω ηλικίας, η έλλειψη εκπροσώπησης και η περιορισμένη πρόσβαση στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Εστίαση θεμάτων

Η μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, απαιτεί τη δέσμευση και την υποστήριξη των τοπικών κοινωνιών. Οι νέοι/νέες έχουν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο σε αυτή τη διαδικασία, καθώς η Μετάβαση επηρεάζει άμεσα το μέλλον τους.

Συμμετοχή των νέων στη διαδικασία Δίκαιης Μετάβασης

Η ανταλλαγή επικεντρώθηκε στην αποτελεσματική συμμετοχή των νέων στη διαδικασία Δίκαιης Μετάβασης. Οι προτεινόμενες δραστηριότητες περιλαμβάνουν: τοπικές αρχές απασχόληση νέων, βελτίωση της εικόνας τους, διοργάνωση διαγωνισμών για νεανικά προγράμματα και μεταξύ σχολείων, παροχή υποστήριξης μέσω μεντόρων, δημιουργία περισσότερων χώρων συνεργασίας, χρήση μέσων κοινωνικής δικτύωσης ως βασικό κανάλι ειδήσεων, χρήση προσεγγίσεων gamification για επικοινωνία σχετικά με τη Δίκαιη Μετάβαση.

Υλοποίηση σχεδίου

Οι νεαροί εκπρόσωποι, συζήτησαν τον ρόλο των νέων στην υλοποίηση του έργου και τις απαραίτητες δεξιότητες που απαιτούνται. Καθορίστηκε ότι η αποτελεσματική επικοινωνία, η γνώση της αγοράς εργασίας και οι δεξιότητες επίλυσης προβλημάτων είναι κρίσιμης σημασίας. Για να συμβάλουν αποτελεσματικά, οι νέοι χρειάζονται πληροφορίες σχετικά με τη διαδικασία της Μετάβασης, τις διαθέσιμες ευκαιρίες που υπάρχουν και τους σχετικούς ερευνητικούς πόρους. Παράλληλα, επισημάνθηκε η σημασία της κατανόησης των περιφερειακών αναγκών, της ανάπτυξης κριτικής σκέψης και της θετικής στάσης. Η απόκτηση γνώσης, ενδυναμώνει τους/τις νέους/νέες και παίζει έναν βασικό ρόλο στην επίτευξη πολλαπλών στόχων.

Συστάσεις

- + Χρησιμοποιήστε διαδικτυακές πλατφόρμες, εργαλεία επικοινωνίας και ψηφιακά παιχνίδια για τη συμμετοχή των νέων στη Δίκαιη Μετάβαση. Η εξοικείωσή τους με την ψηφιακή τεχνολογία διευκολύνει την προσέγγιση, την ενημέρωση και την αποτελεσματική συμμετοχή τους;
- + Καθιέρωση ενός συστήματος χωρίς αποκλεισμούς με μεγαλύτερη συμμετοχή των νέων, όπως βελτιωμένη εκπροσώπηση στη λήψη αποφάσεων, αυξημένη καθοδήγηση, περισσότερους χώρους συνεργασίας και συμμετοχή σε τηλεοπτικά προγράμματα και συζητήσεις;
- + Δημιουργήστε προγράμματα σπουδών, ευκαιρίες επανεκπαίδευσης και πολιτιστικές ανταλλαγές για να εξοπλίσετε τα νεαρά άτομα για τη σύγχρονη δύναμη εργασίας-Συστάσεις. Η ενθάρρυνση ταλαντούχων επαγγελματιών να παραμεί-

νουν στις χώρες καταγωγής τους προωθεί την τοπική οικονομική ανάπτυξη και ευημερία;

- + Κατανόηση και αντιμετώπιση των αναγκών της νεολαίας: οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής και οι ηγέτες της κοινότητας πρέπει να υποστηρίζουν προληπτικά την ανάπτυξη τοπικών ταλέντων, να προσελκύνουν πολλά υποσχόμενες βιομηχανίες και να ενθαρρύνουν την επιχειρηματικότητα;
- + Δημιουργία οικοσυστήματος για να ανταποκριθεί στις φιλοδοξίες των νέων. Η εκπροσώπηση στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, μπορεί να βοηθήσει στον εντοπισμό και την αντιμετώπιση αυτών των αναγκών;
- + Δημιουργήστε ένα περιβάλλον που υποστηρίζει την ανάπτυξη και την ευημερία των νέων, παρέχοντας πόρους, κοινωνικές ευκαιρίες και υποστήριξη. Αυτό αποτρέπει τη διαρροή εγκεφάλων (brain drain) και χτίζει ένα βιώσιμο μέλλον για τις μελλοντικές γενιές στις περιοχές άνθρακα.

“Είχαμε μια μοναδική ευκαιρία να μάθουμε πώς άλλες χώρες προσεγγίζουν τον μετασχηματισμό. Ως εκ τούτου, η περιοχή μας μπορεί να εφαρμόσει περαιτέρω τη γνώση που έχει αποκτήσει στη δική της ανάπτυξη.”

Vojtěch Meier, VSB-Technical University of Ostrava, Μοραβία-Σιλεσία

“Η ανταλλαγή ήταν μια σπουδαία εκπαιδευτική εμπειρία για όλους τους/τις συμμετέχοντες/ουσες και έχει εμπνεύσει πολλές φρέσκες ιδέες τις οποίες μπορούμε να εφαρμόσουμε στις πατρίδες μας.”

Julia Politševa, People With Purpose Liit μέλος του διοικητικού συμβουλίου, Εσθονία, Ida-Virumaa

Συμπεράσματα

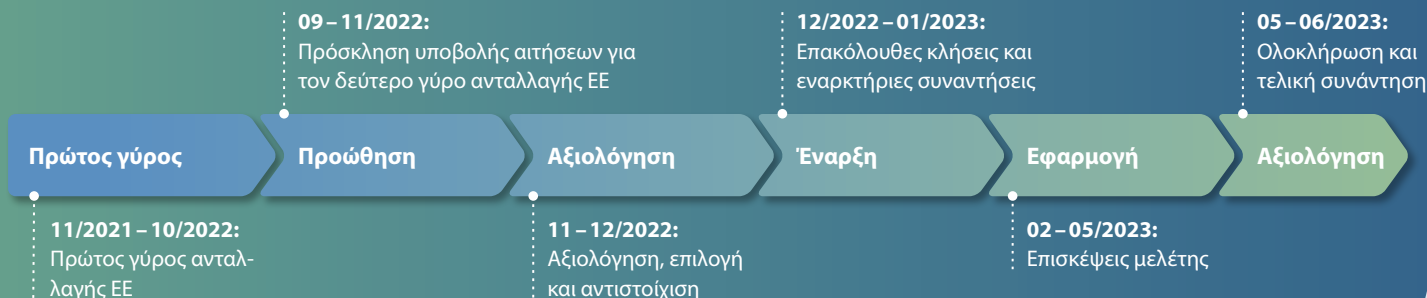
- ✓ Το τρέχον σύστημα δεν έχει σχεδιαστεί για να ανταποκρίνεται στις ανάγκες των νέων, γεγονός που θα μπορούσε να οδηγήσει στον αποκλεισμό και την απεμπλοκή τους;
- ✓ Οι νέοι μπορεί να έχουν τη διάθεση να συμμετάσχουν σε πρωτοβουλίες δίκαιης μετάβασης, όταν καθοδηγούνται από εμπνευσμένα πρότυπα που χρησιμεύουν ως υποστηρικτές

- ✓ Οι πληροφορίες για τη δίκαιη μετάβαση δεν είναι εύκολα προσβάσιμες και συχνά δεν παρουσιάζονται με κατανοητό τρόπο;
- ✓ Για να καταστεί επιτυχής η μετάβαση, η δομή διακυβέρνησης πρέπει να είναι πιο συμμετοχική. Οι επενδύσεις σε τοπικές επιχειρήσεις, οι ενεργειακές κοινότητες, οι δεξιότητες και τα κίνητρα των ανθρώπων καθίστανται απαραίτητα.

Ανάπτυξη προγράμματος

Το “ExchangeEU”, περιλαμβάνει δύο γύρους ανταλλαγής, που δι-
αρκούν από τον Νοέμβριο του 2021 έως τον Ιούνιο του 2023. Ο
πρώτος γύρος διεξήχθη από τον Νοέμβριο του 2021 έως τον
Οκτώβριο του 2022, ενώ ο δεύτερος γύρος ξεκίνησε τον Νοέμβριο
του 2022. Κατά τη διάρκεια κάθε γύρου, οι υποψήφιες Περιφέρειες
επιλέγονται με βάση την κατάλληλη συνδυασμένη πορεία τους

προς μια Δίκαιη Μετάβαση και τη σταδιακή κατάργηση της χρήσης
άνθρακα. Στη συνέχεια, οι αντίστοιχες περιοχές συνεργάζονται
στενά για την ανάπτυξη επίσκεψης μελέτης σε μία από τις περιφέ-
ρειες, λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες και τα θεματικά ενδιαφέρο-
τά τους. Οι διορισμένοι/νες συντονιστές/στριες ανταλλαγής, πα-
ρέχουν συνεχή υποστήριξη καθ’ όλη τη διαδικασία.

Σχετικά με το exchangeEU

Το “ExchangeEU” είναι ένα πρόγραμμα ανταλλαγής που απευθύνεται σε περιοχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) που βρίσκονται σε μετάβαση από τη χρήση άνθρακα, λιγνίτη, τύρφης και σχιστόλιθου πετρελαίου (γνωστά ως άνθρακας+) προς πιο βιώσιμες μορφές ενέργειας. Το πρόγραμμα είναι μέρος της πρωτοβουλίας Coal Regions in Transition (CRiT) και υλοποιείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το “ExchangeEU” διευκολύνει τη συνεργασία και την ομότιμη μάθηση μεταξύ των περιοχών άνθρακα+ της ΕΕ για την προώθηση της εφαρμογής των στρατηγικών για τη Δίκαιη Ενεργειακή Μετάβαση. Ο βασικός στόχος είναι να υποστηριχθούν οι Περιφέρειες άνθρακα+ της ΕΕ, προκειμένου να απελευθερώσουν τα ενεργειακά τους συστήματα, προστατεύοντας τους εργαζόμενους/νες και τις κοινότητες, μέσω της οικονομικής διαφοροποίησης και της τεχνολογικής καινοτομίας. Οι συμμετέχουσες Περιφέρειες ανταλλάσσουν εμπειρίες και συνεργάζονται για να αντιμετωπίσουν τις τρέχουσες προκλήσεις στις διαδικασίες της Δίκαιης Μετάβασης. Μέσω του “ExchangeEU”, δημιουργείται ένα ευρύ δίκτυο επαγγελματιών.

Αποτελέσματα του δεύτερου γύρου εφαρμογής

Συνολικά **17 περιφέρειες άνθρακα** σε μεταβατικό στάδιο έχουν επιλεγεί για να συμμετάσχουν

Η διαδικασία αντιστοίχισης είχε ως αποτέλεσμα **9 ανταλλαγές**, συμπεριλαμβανομένων 5 ζευγών περιοχής και 4 τριγώνων περιοχής

Οι συμμετέχουσες περιφέρειες αντιπροσωπεύουν συνολικά **11 κράτη μέλη της ΕΕ**: Βουλγαρία, Τσεχική Δημοκρατία, Κροατία, Εσθονία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία και Ισπανία

Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα μας

Επισκεφθείτε την ιστοσελίδα της πλατφόρμας Just Transition

Εγγραφείτε στο newsletter μας

Επισκεφθείτε τα κανάλια κοινωνικών μέσων

exchangeEU ios μέρος της [Πρωτοβουλίας για Περιοχές άνθρακα σε μετάβαση / CRiT](#))